

ŠKOLNÍ PODVÁDĚNÍ A IKT SCHOOL CHEATING AND ICT

Jarmila Honzíková, Ján Bajtoš

Abstrakt

Článek pojednává o školním podvádění na středních školách. Školní podvádění je v současnosti velmi aktuální téma, neboť se mění formy a metody školního podvádění v závislosti na používání nových technologií a pro učitele je daleko těžší toto podvádění odhalit. Výsledky dotazníkového šetření uvedeného v článku ukazují míru využívání těchto technologií při školním podvádění.

Klíčová slova: školní podvádění, IKT

Abstract

The article deals with school cheating at high schools. School cheating is nowadays a really hot topic as the forms and methods of school cheating have been changing, depending on the use of new technologies, and it is much more complicated for teachers to detect cheating. The results of the questionnaire survey in the article indicate the level of using these technologies for school cheating.

Key words: school cheating, ICT

ÚVOD

Školní podvádění, opisování, využívání taháků apod. zná ze školních lavic asi každý. Žáci se snaží pomocí podvádění přijít k lepším výsledkům již po stovky let, jen se mění formy a metody školního podvádění a pomůcky pro tuto nekalou činnost. Co ale lze nazvat školním podváděním? Školní podvádění definují autoři zabývající se tímto problémem různě. Zde uvedeme dvě definice školního podvádění, které lze považovat za výstižné.

Cizek (2003) definuje školní podvádění takto:

„Podvádění ve škole je jakákoliv činnost, která porušuje stanovená pravidla zkoušky nebo dokončení úkolu, jakékoliv chování, které nespravedlivě zvýhodňuje jednoho studenta před ostatními při zkoušce nebo při plnění úkolu, nebo jakékoliv chování, které snižuje spolehlivost a přesnost závěrů, které vyplývají z výkonů žáka při zkoušce nebo plnění úkolu.“

Ve své podstatě autorka Vrbová (2013) jen tuto definici doplňuje:

„V českém školním prostředí je podvádění ztotožňované hlavně s opisováním a napovídáním žáků.“

V tomto článku se pokusíme ukázat, jak dalece jsou při školním podvádění využívány IKT.

1 METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

1.1 VÝZKUMNÁ METODA A ORGANIZACE VÝZKUMU

Pro shromažďování dat výzkumu byl použit elektronický nestandardizovaný vícepoložkový dotazník, který byl vytvořen v rámci výzkumu v projektu KEGA číslo projektu č.001DTI-4/2018 „School cheating as a problematic aspect of educational process assessment of the results at secondary schools“ jehož hlavním řešitelem je prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc, PhD. Celý výzkum zaměřený na školní podvádění se zabývá nejen formami a metodami školního podvádění, ale také motivy, které vedou studenty k podvádění, také názory studentů na školní podvádění a zároveň i názory učitelů na školní podvádění, na jejich způsoby řešení situace s přistiženým studentem. Výzkumný vzorek studentů a učitelů středních škol byl náhodně vybrán nejen z České republiky, ale také ze Slovenska a Polska, dotazníky byly k dispozici ve třech jazycích. Celkem se jednalo o 1292 respondentů z řad studentů a učitelů středních škol. V našem článku budeme prezentovat pouze část výsledků celého výzkumu, a to ty, které se týkají českých studentů a jejich využívání IKT při školním podvádění.

1.2 VÝZKUMNÝ VZOREK

Pro část výzkumu prezentovanou v tomto článku, tvořilo výzkumný vzorek náhodně vybraných 155 studentů středních škol Plzeňského kraje. Do výzkumu se zapojili studenti gymnázií, odborných i církevních škol, z nichž některé byly státní, jiné soukromé.

1.3 CÍLE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Hlavním cílem této dílčí části celého výzkumu bylo najít odpovědi na dvě otázky:

***Podvádějí pravidelně dnešní studenti středních škol při zkoušení?
Pokud podvádějí, používají k tomu více papírové taháky či IKT?***

Pro upřesnění využívání IKT při školním podvádění byla definována tato zařízení a způsob jejich využívání:

- mobilní telefon – posílání zpráv a odpovědí - student pošle dotaz a jiný student mu pošle odpověď, využívání mobilního telefonu v kombinaci s chytrými hodinkami, využívání handsfree, používání zvukových zařízení (nápověda pomocí neviditelného sluchátka), používání fotoaparátu v mobilním telefonu – student vyfotí test, jiný student mu pošle odpovědi, student vyfotí vyplněný test a pošle studentům, které test teprve čeká
- počítač – kopírování obrazovky pro poskytnutí odpovědí ostatním, sdílení obrazovky s jiným studentem, vzdálené přístupy, přihlášení a napsání testu za jiného studenta, zapojení do elektronické diskusní skupiny, heknutí učitelova počítače a získání testu, opisování z elektronického taháku, flashdisku

1.4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ A DISKUSE

K hledání odpovědí na dané otázky byly vybrány některé položky nestandardizovaného rozsáhlého dotazníku, které pomohou tyto odpovědi najít.

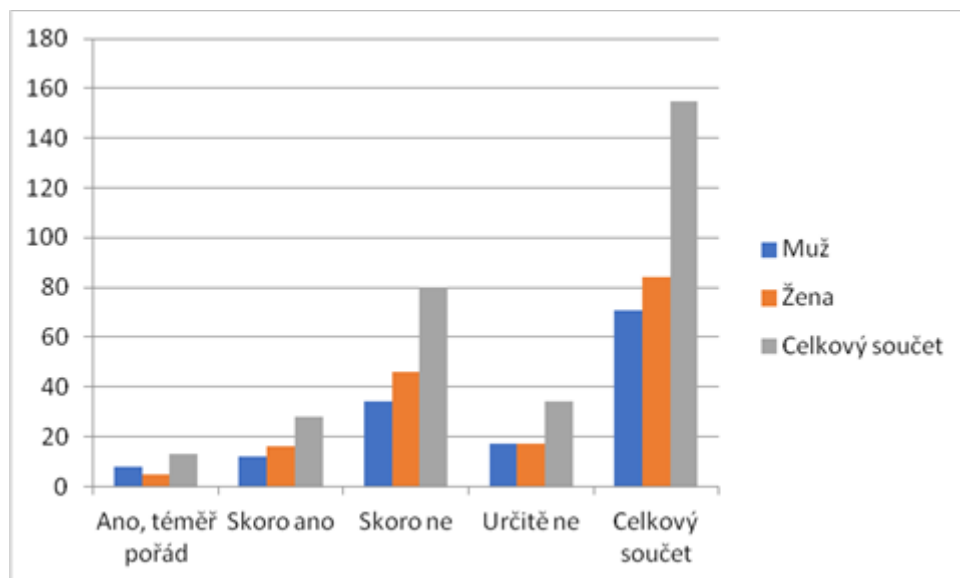
První vybraná položka z dotazníku měla za cíl odpovědět na otázku, zda studenti středních škol podvádějí při zkoušení pravidelně.

Z uvedeného grafu 1 a tabulky 1 vyplývá, že ze 155 respondentů 41 respondentů uvedlo, že podvádí při zkoušení téměř pořád, nebo alespoň někdy. 114 respondentů uvedlo, že nepodvádí vůbec, nebo skoro nepodvádí, tzn. nepodvádí pravidelně.

Tabulka 1- počty přiznaného podvádění

	muž	žena	Celkový součet
Téměř pořád	8	5	13
Skoro ano	12	16	28
Skoro ne	34	46	80
Určitě ne	17	17	34
Celkový součet	71	84	155

Graf 1 – přiznané podvádění – grafické znázornění

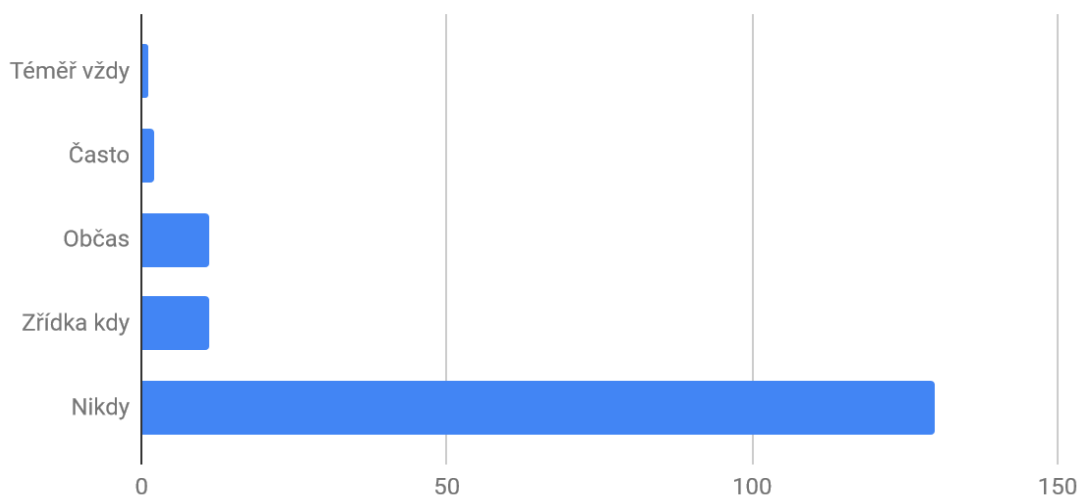
Odpověď na první otázku: většina respondentů při zkoušení pravidelně nepodvádí.

Pro nalezení odpovědi na druhou otázku, zda studenti při zkoušení používají více papírové taháky či IKT, byly vybrány odpovědi na čtyři následující otázky. Příslušný graf znázorňuje četnost odpovědí na danou otázku.

Odpovědi na první otázku:

1. Když při zkoušení podvádíte, jaký způsob podvádění preferujete? U každého způsobu podvádění můžete označit jen jednu možnost frekvence výskytu.
[Používání tabletu, notebooku, handsfree]

Graf 2 – využívání tabletu, notebooku a handsfree při školním podvádění

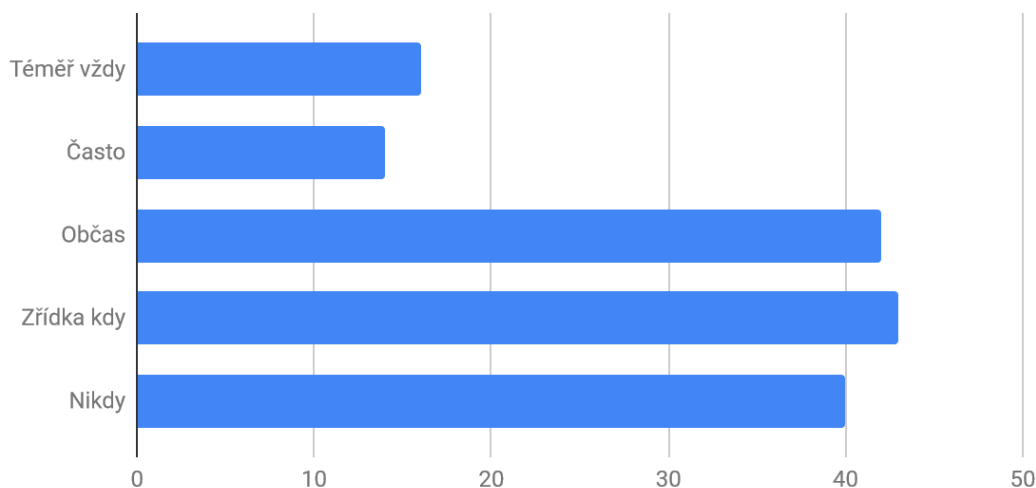

Z hodnot uvedených v grafu č. 2 je patrné, že většina studentů nepoužívá při školním podvádění tablet, notebook či handsfree.

Odpovědi na druhou otázku:

2. Když při zkoušení podvádíte, jaký způsob podvádění preferujete? U každého způsobu podvádění můžete označit jen jednu možnost frekvence výskytu.
[Používání mobilního telefonu]

Graf 3 – využívání mobilního telefonu při školním podvádění

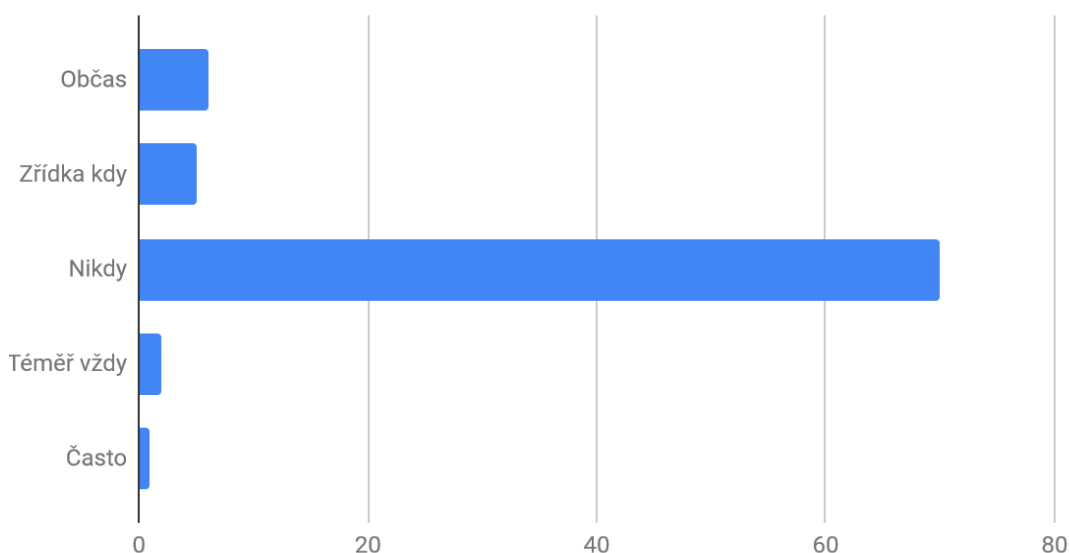

Z uvedených odpovědí v grafu 3 vyplývá, že pouze 40 studentů nevyužívá ke školnímu podvádění mobilní telefon, 72 studentů odpovědělo, že mobilní telefon používají ke školnímu podvádění téměř vždy, často nebo alespoň občas, 43 studentů odpovědělo, že mobilní telefon používá zřídka kdy, tzn. alespoň někdy používá.

Odpovědi na třetí otázku:

3. Když při zkoušení podvádíte, jaký způsob podvádění preferujete? U každého způsobu podvádění můžete označit jen jednu možnost frekvence výskytu.
[Používání inteligentních hodinek]

Graf 4 – využívání inteligentních hodinek při školním podvádění

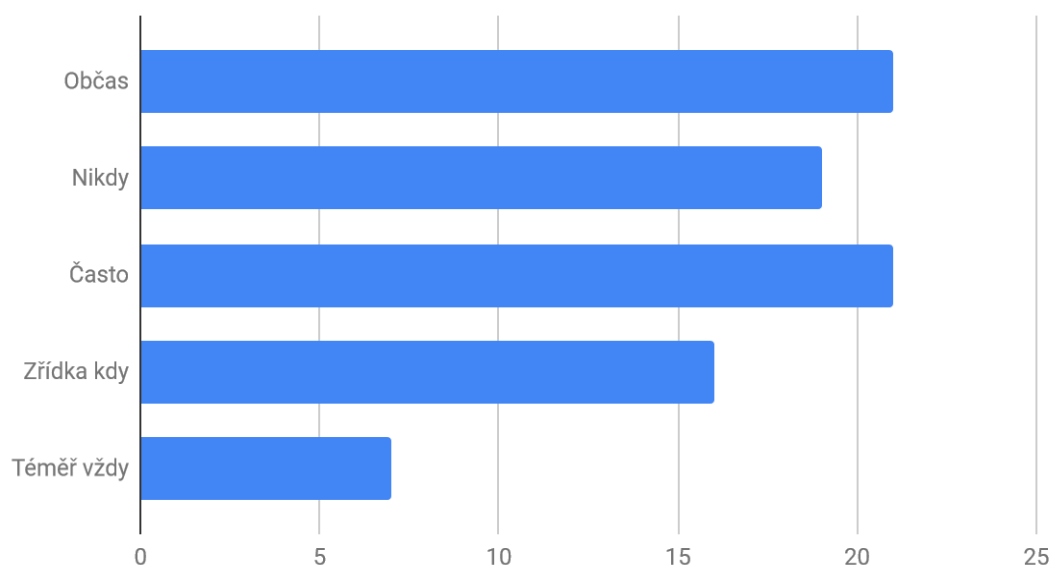

Inteligentní (chytřé) hodinky používá téměř vždy, často, zřídka kdy, občas, nebo často celkem 30 respondentů, tyto hodinky nepoužívá 124 respondentů (graf č. 4). Zde zůstává otázkou, z jakého důvodu respondenti chytré hodinky nepoužívají, možná je častým důvodem fakt, že je nevládní.

Odpovědi na čtvrtou otázku:

4. Když při zkoušení podvádíte, jaký způsob podvádění preferujete? U každého způsobu podvádění můžete označit jen jednu možnost frekvence výskytu.
[Používání klasického papírového taháku]

Graf 5 – využívání papírového taháku při školním podvádění

Papírový tahák nevyužívá pouze 18 respondentů, ostatní využívají tahák v této podobě téměř vždy, často, občas nebo zřídka kdy, tzn. také někdy používají (viz. graf 5).

Odpověď na druhou otázku: nebylo prokázáno při školním podvádění častější používání IKT oproti klasickým tahákům.

ZÁVĚR

IKT – nové technologie jsou pro dnešní mladé lidi samozřejmostí, neboť je provázejí již od útlého věku. Nás zajímalo, zda tyto nové technologie využívají studenti také při školním podvádění a když ano, tak které a v jaké míře. Výsledky dotazníkové šetření však ukázaly, že ve školním podvádění stále ještě vévodí klasické papírové taháky. Při rozhovoru se středoškoláky jsme se také dozvěděli proč – na prvním místě, proč nepoužívají IKT při školním podvádění je ten, že učitelé studentům nedovolují při zkoušení používat či mít na lavici nebo v dosahu ruky např. mobilní telefon či tablet, se kterým samozřejmě souvisí i používání dalších zařízení. Klasické papírové taháky lze, na rozdíl od dnešních poněkud větších mobilů, ukryt kamkoliv v lavici, pod oblečení apod. Většina studentů používá vlastnoručně napsaný tahák a zároveň přiznává, že jeho psaním si i leccos zapamatuje. Protože většina písemného zkoušení na střední škole probíhá klasickou písemnou formou – tužka x papír, není proto možné při školním podvádění využívat všechny možnosti PC, jako je např. sdílená obrazovka, přihlášení se za jiného studenta apod. Výsledky dotazníkového šetření byly opravdu překvapivé, málokdo očekával, že při školním podvádění bude stále vévodit, stejně jako před padesáti a více léty, papírový, dobře ukrytý tahák.

Literatura a elektronické zdroje:

1. BAJTOŠ, J.; MARHEVKOVÁ, A. *Školské podvádzenie – problémový aspekt hodnotenia výkonov žiakov*. Bratislava: Wolters Kluwer. 2016. 101 s. ISBN 978-80-8168-452-4.
2. CIZEK, G. J. *Detecting and Preventing Classroom Cheating*. Thousand Oaks: Corwin Press, 2003. 167 s. ISBN 0-7619-4655-1.
3. MAREŠ, J. *Tradiční a netradiční podvádění ve škole*. In *Pedagogika* r. 55, s. 310–335, 2005.
4. VRBOVÁ, J. „Co mi ve škole vadí víc, podvádění, či klamání?“ Postoje žáků k nečestnému chování ve škole v kontextu školního podvádění. *Studia paedagogica*, 18(2-3), 93 – 107, 2013.
5. VRBOVÁ, J. - STUHLÍKOVÁ, I. *Školní podvádění starších žáků – pilotní studie*. In *Pedagogika* 62 (3), s. 317– 331, 2012.

Kontaktní adresa

Prof. PaedDr. Jarmila Honzíková, Ph.D.
Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická
Klatovská tř. 51, 306 19 Plzeň
Tel: +420 377 636 500
E-mail: jhonziko@kmt.zcu.cz

Prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc, PhD.
Vysoká škola DTI,
Sládkovičova 533/20, 018 41
Dubnica nad Váhom
E-mail: bajtos@dti.sk